

MİMARİ TASARIM RAPORU

GELENEKSEL AİLE YAPISI KORUNARAK KONUT VE MAHALLE ARASINDA GEÇİŞ SAĞLANAN BİR ÇEVRE

YER

Mardin kenti yüzölçümü 8.858 km² olan Türkiye'nin kültürel ve mimari değeri en yüksek illerindedir. 2015 verilerine göre nüfusu 796 bin 237dir. Nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının altında 8.6 dır. Kentte kişi başına düşen hektar yoğunluğu 90 olmakla beraber yine Türkiye ortalamasının altındadır. Kalabalık aile yapısından oluşan kültürü ortalama hane halkı büyüklüğünün 5.4 değerinde olması ile kendini göstermektedir.

Mardin'de ilk yerleşimin kale içinde başlamasından sonra zamanla kale çevresinde eski kent dokusu oluşmuştur. Günümüze kadar Doğu'da dağların sınırlaması, Güney'de tarım alanlarının sınırlaması sebebi ile yalnızca batı yönünde gelişmiştir. Kent içerisinde konut, sosyal tesis, dini yapı gibi farklı fonksiyonlara hizmet eden yüzlerce tescilli bina bulunmaktadır. Birçok el sanatı uygulamasının günümüzde aktif devam ettiği nadir yerleşim bölgelerindedir. Geleneksel taş evleri yalnızca görüntü ile değil kültüre özgü planlaması ile oldukça dikkat çekicidir. Halen iyi korunmuş geleneksel konutlar ile iklime ve topografyaya uyumlu bir kentsel dokuya sahiptir.

Proje alanı Kuzey'de konumlanmış olup, yerleşimin yeni başladığı bir bölgededir. Gelişme bölgesinde olması sebebi ile henüz planlı bir kent dokusu söz konusu değildir ve bazı alt yapı eksiklikleri mevcuttur. Ayrıca kent merkezine uzaklık kentlinin alışık olduğu bir mesafe olmaması tercih edilme sebebini azaltmaktadır.

Sahip olduğu bu özellikler ışığında gelişme bölgesinde bulunan proje alanına '**Geleneksel aile yapısı korunarak konut ve mahalle arasında geçiş sağlanan bir çevre oluşturmak**' teması ile mahalle kentsel tasarım projesi geliştirilmiştir. Eski kent dokusu ile gelişme bölgesinin dokusu kesleştirilip yeni mahalle dokusu oluşturulmuştur. Üst ölçekten kent ile bağlantısı sağlanmıştır. Ayrıca konut içi yaşamın ve sosyal hayatın oldukça önemli olduğu Mardin kültürünün değerleri esas alınarak mahalle kurgusu tasarlanmıştır.

İLKESEL TASARIM KARARLARI

Mevcut gelişim bölgesine ait yol dokusunun sürekliliği sağlanmıştır. Aynı zamanda eski kent dokusunda olduğu gibi topoğrafyaya paralel ana akslara bağlantılı dikey yollar önerilmiştir.Yol dokusu ile oluşan parseller birimlerin topoğrafyaya uygun, yatay bir kurgu ile yerleşmesine destek olmaktadır.Yaya aksları parseller arasında ve araç yolu etrafında kesintiye uğramadan sirkülasyon sağlayacak biçimde kurgulanmıştır.Kentin en önemli sorunu olan aktif yeşil alan eksikliğinin kesintisiz yeşil aks kurgusu ile azaltılması hedeflenmiştir.Mahalle, kentlinin günlük ihtiyaçlarını rahat karşılayabilmesi için 3 merkezden oluşmaktadır.

Merkez 1- Eğitim Yapısı, Dini Yapı, Çarşı Sokağı, Kentsel Tarım Alanı

Merkez 2- Belediye Hizmet Yapıları, Sosyo-Kültürel Tesis, Pazar Alanı

Merkez 3- Turizm Tesisi, Bedesten Çarşı, Kentsel Tarım Alanı

KENTSEL TASARIM KARARLARI

Proje alanı 303.571 m² dir. Öneri proje kentsel ölçekte 3 merkez bölgeden oluşur. Toplam 455 konut birimi bulunmaktadır. Ortalama hane halkı büyüklüğü verisine göre 2457 kişinin mahallede yaşaması öngörülmektedir. Projenin toplam 7.142 m² ticaret birimi, 12.595 m² donatı alanı ve kişi başına 63 m² toplam 114.793 m² yeşil alan ile kente hizmet etmesi planlanmıştır. 140 araç açık ve 450 araç kapalı otopark kapasitesine sahiptir.

Abbaralar: Geleneksel konutun altında bulunan bir geçiş ve serinlik yeri olarak kullanılan abbaraların işlevi, birimlerin arasında bağlantı kuran ve gölge alan oluşturan sistemlerle sağlanmıştır.

Yeşil koridor: Mahallede bulunan toplam 4 adet yeşil koridor yatayda birbiri ile bağlanmıştır. Bu sayede hem kentli için aktif yeşil alan sürekliliği sağlanmış hem de sıcak iklim koşullarında bölgeye gölge alan sağlamaktadır.

Eğitim birimleri: Bölgenin yakın çevresinde çok sayıda lise bulunması sebebi ile mahalle içerisinde sadece ilk-orta okul ve kreş birimleri önerilmiştir.

Ticaret birimleri: Bölge halkının ihtiyaçlarının karşılanabileceği küçük esnaf olarak tanımlanan bakkal, berber, fırın, tamirci gibi ticari birimler kot farkı bulunan araziye kademeli biçimde yerleştirilerek çarşı sokağı oluşturulmuştur.

Kentsel tarım alanı: Mahalle içerisinde toprakla buluşmak isteyen bireylerin kiralama yolu ile ürün elde edebileceği tarımsal alanlardır.

Sabit pazar alanı: Hem kentlinin taze meyve-sebze ve yöresel ürünler ile buluşması hemde tarım ve el işçiliği ile uğraşan bireylerin gelir elde etmesi hedeflenmiştir. Kademeli yapıda üzeri kapalı sabit birimler olarak kurgulanmıştır.

Sosyo-kültürel tesis: Mahallenin yeni gelişme bölgesinde olması sebebi ile çevrede kültürel etkinliklere olanak sağlayan birimler bulunmamaktadır. Önerilen tesisin bu ihtiyaca cevap verebilecek yapıda sergi salonları, halk eğitim kursları, tiyatro sahnesinin içinde barındırması planlanmıştır. Ayrıca yapının çatısında geleneksel olan açık hava sineması önerilmiştir.

Belediye hizmet binası: Bölgenin birey sirkülasyonunu artıracak ve kentlinin resmi işlerini daha kolay yapmasını sağlayacak belediye binası ticari fonksiyonla desteklenmiştir.

Üzüm bağları: Alanın eğimli yapısından dolayı Mardin bölgesinde en çok elde edilen ürünlerden olan üzüm yetiştiriciliği önerilmiştir.

Turizm tesis alanı: Mardin'in kültürel değerleri yıl içerisinde birçok turiste ev sahipliği yapmaktadır. Mahalle içerisinde bulunan turizm yapısının bölgenin canlılığını artırması hedeflenmiştir.

Ticaret birimleri: Büyük metrekarelere ihtiyaç duyan ticari birimlere hizmet etmesi amacı ile bedesten konseptinde tasarlanmıştır.

KONUT BLOĞU TASARIM KARARLARI

Konut bloklarında standart birim a blok olarak tanımlanmıştır. Bu bloğun belirlenen yöntemler ile değiştirilmesinden B ve C blok oluşmuştur. Farklı arazi tiplerinde uygun olan blok tercih edilerek konut grubu oluşturulmuştur. Blokların 10m*10m'lik modüler bir sistemde olması ve 5m*5m'lik aks sistemi ile prefabrik / prekast yapıma oldukça uygundur.

Birimlerin değişim yöntemleri:

1-Arazi eğim yönünün değiştiği durumlarda yapı bloğunun yatay düzlemde simetriğinin alınması ile oluşan birimdir.

2-Arazi boyutunun genişliği azaldığı durumda standart birimden gerekli sayıda modülün çıkarılması ile oluşan birimdir.

3-Arazi boyutunun kare biçimine yaklaştığı durumda standart 2 adet birimden gerekli sayıda modülün çıkarılması ve birimler arası yaya bağlantısı kurulması ile oluşan birimdir.

Özel-Kamusal ilişkisi: Geleneksel Mardin evinde olduğu gibi yarı özel kullanım alanları tanımlanmıştır. Mahremiyet konut içerisinde sağlanırken eyvan ve teras gibi birimlerle yarı özel alanlar oluşturulmuştur. Ortak teraslar kamusal alan kullanımını pekiştirmektedir.

Esnek Konut Modülleri: Mardin aile yapısı oldukça kalabalıktır. Genellikle 3 nesil bir arada yaşar. Önerilen modüller yatayda ya da düşeyde birleşmeye imkan sunması ve yarı özel alanların paylaşımlı kullanımı ile geniş aile yapısının korunmasına destek olmaktadır.

İklim Uyumlu Tasarım: Yapı bloğunun açık koridor sistemi ile tasarlanması iklimi gereği sıcağa maruz kalan evler arasında hava sirkülasyonu sağlamaktadır. Ayrıca mikro-klima oluşturacak mekan kurgusu iklim verileri ile uyumludur.

Kültüre Entegre Sistem: Mardin kültürünün özellikleri kendini en çok konut biriminde göstermektedir. Bu özelliklerin önerilen konut birimine yansımaya önem verilmiştir. Teras, eyvan, açık koridor ve ortak teras tüm bu kültürel değerlere ait etkinlikler göz önüne alınarak tasarlanmıştır.

Teras - Misafir kabul etme, Saksı bitkisi yetiştirme

Eyvan - Geleneksel olan damda uyuma, Misafir kabul etme, Kışık yiyecek hazırlama

Açık koridor - Komşuluk ilişkisini güçlendirme

Ortak teras - Düğün yapma, Kalabalık etkinlikler düzenleme, Oyun oynama, Geleneksel olan hikaye anlatma

Özetle, Mardin'in sahip olduğu eşsiz mimari, coğrafi ve kültürel özelliklerin günümüz koşullarına uyumlu bir biçimde mahalle dokusuna yansıtılması projenin ana amacı olmuştur. Aile yaşantısı ve sosyal yaşantının önemli olduğu bu sistemde mahalle kavramının yenilikçi yaklaşımlar ile yorumlanıp, bireylere yeni olanakları alışık oldukları yaşama biçiminden koparmadan sunabilecek bir proje önerisi getirilmiştir.